

Ezen lapok minden heten négyzer, u. m. kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap jelennek meg. Előfizetési ár felelőre Buda-pestben házhöz-hordással 5 ft., bortekben 6 ft., postán bortekben 6 ft. 50 c. A hirdetések minden apróbetűs hasábjára 5 (öt) c. k. fizetendő.

Előfizetési ár felelőre Buda-pestben házhöz-hordással 5 ft., bortekben 6 ft., postán bortekben 6 ft. 50 c. A hirdetések minden apróbetűs hasábjára 5 (öt) c. k. fizetendő.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Előleptések. Vasúti tapasztalások II. Dunagőzhajózási ügy. Megyék. Közgyűlés. Gőzmozgók. Budapesti napló. Magyar Gazdas. Egyes. földészeti szakosztályának ülése jun. 24. Balaton-Füred (III. levél) Külföld. Nagybritannia. Franciaország. Olaszország. Afrika. Ausztria. Dél-Amerika. Egyveleg. Hivatalos és magánhirdetések. Lotériákban húzó számk. Nemzeti színházi játékvend. Gabonár. Statuspapírok és részvények árkelete. Dunavízjárás.

IRODALOM és TUDOMÁNY. Magyarország Statistika. J. A. Fényes Elek. Három kötet. Pesten 1842 és 1843 (vége)

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

A múltgy. magy. kir. udvari Kamara a keblebeli kiadó-hivatalban kelt Ferencz kir. kamarai gazdasági intézője lett kinevezésével megüresült irokságra H. A. u. m. n. László eddigi járulokot, az ekép ürességre jött járulokágra pedig Sz. u. b. o. t. s. Jenő gyarmatokat léptette.

(Vasúti tapasztalások II.) Kopott szójárás, hogy a vasutakon csak a személyszállítás eszközölheti a beléjük fektetett roppant tőkék kellő kamatozását; de ily banális általánosságban még nem rejlik sok tudomány, és semmi esetre nem elegendő arra, hogy szerinte megítélhetők, mely vidék alkalmas vasútra, milly kiterjedésen tanácsos azt vonatni és milly mennyiségig lehet tőkékét a kamatozás valószínű reményével beléjük ruhazni?

Minél rövidebb egy vasút két népes és iparos város között, annál élénkebb a forgalom; és minél hosszabbra terjed ez, habár népebb is a vidék és a végpontok, annál inkább csökken az utazók száma; mint ez a külföldi és ausztriai vasutakon is bebizonyul. Liverpool és Manchester közt egy mérföld egy esztendőben 8000 font sterlinget jövedelmez, Birmingham és London közt, ámbár itt a kereskedés és népeesség kétszeres nagyobb, mégis csak 4000 fontra rúg a jövedelem, mert kétszeres hosszabbra terjed.

A bécs-gloggniczi vasút, melynek hossza csak 11 mérföld, 1845ik évben bevett 992,388 ft 35 krt; esik tehát egy mérföldre 90,217 forint évi jövedelem.

A bécsi északi vasút pedig, melynek hossza 42 mérföld, bevett ugyanazon évben 1,873,902 ft 56 krt, mely összegből egyegy mérföldre csak 44,616 ft, tehát fele sem a fentebbi jövedelemnek, esik, mert míg ezen 42 mérföldön csak 657,276 személy utazott, azalatt az első 11 mérföldnyi pályát 1,027,123 személy használta.

E szabály alapossága még inkább kitünik, ha ezen északi vasút kimutatását külön tekintjük. Tudva van, hogy ennek két ága van: a brünni északi pálya, melynek hossza 39 1/2 mérföld, és a stockeraui nyugati szárnyon, melynek hossza 2 1/2 mérföld. Az első 39 mérföldön utazott csak 323,278 személy, a második rövid szárnyon pedig 336,029 személy, tehát sokkal több, mint az egész talajonképeni északi pályán, úgy hogy, ha ez nem készült volna el, a hoszu vonalnak személyszállítása még több mint 100 perccel kevesebb volna. Míg tehát a két főváros Bécs és Brün közt csak 18,190 személy utazott, Bécs és Stockerau mezővárosa közt 94,997 személy élénkíté a közlekedést.

Még nagyobb ezen aránytalanság (még most) az áruszállításra nézve, mert a bécs-gloggniczi vasút 1845ben szállított 1,544,464 mázsa árut, úgy hogy egy mérföldre 140,133 mázsa esik, az északi vasút pedig szállított 2,186,833 m., úgy hogy egy mérföldre csak 52,686 mázsa esik, tehát körülbelül csak harmada annak, mit az első szállít.

A vasút jövedelmezhetősége tehát annál bizonyosabb, minél nagyobb arányban haladja meg a személyszállítás az

áruszállítást. Így Franciaország és Németországban átmérőleg az egész bevételnek 73 percentje a személyszállításból és csak 27 percentje ered az áruszállításból; Belgiumban a személyszállítás bevétele az áruszállításhoz úgy áll mint 6:4hez; Angliában mint 22:10hez; a bécs-gloggniczin ez mint 6:2hez; már az északi Ferdinánd-pályán Bécsben csak mint 9:3hoz, miből szabályként következik, hogy minél ritkább és szegényebb a népesség és minél hosszabb a vasút, annál inkább nő az aránytalanság a két jövedelmező factor közt; minthogy pedig hazánkban, talán egy pár főirányon kívül, az áruszállítás minden bizonynyal megfordított arányban álland mindenütt a személyszállításhoz, mint ez a pozsony-nagyszombati vasút kimutatásából világosan kitetszik, mellyen 1844ben a személyszállításból eredett jövedelem csak 14,504 ft 16 krt; az áruszállításból pedig 23,071 ft 45 krt rúgott, mi nem volt történetes, mert 1845ben ismét a személyszállítás csak 13,657 ft 24 krt, az áruszállítás pedig 20,770 ft 38 krt jövedelmezett: ebből az a következtetés, hogy a vukovár-fümei vasút pártolójának ezen adatokat nem kellene figyelemből szalasztani, és meggyőződni, hogy ha az országtól 20—25 millió hármazs pencentumának biztosítását kívánják, ez nem tesz egyebet, hanem azt, hogy ezen 600, vagy 750 ezer ezüst forintot az ország meg is fogja fizetni — és azért Catókit. censeo, a vasutat nem kell erőtetni 's a vízi közlekedéseket lehetőleg ki kell zsákmányolni 'sat.

DUNA-GŐZHAJÓZÁSI ÜGY. *) Tudósítás tétellett aziránt, hogy a társaságnak terjedelmes üzletével nincsenek arányban annak eszközei. Elhatározatot ugyan már, hogy a szükséghez képest szaporítottanak a hajókat, de eddig egy részt a rendelkezés alatti összeg ekekéysége tön korlátot, más részt ezelszerűnek találták, mielőtt e tekintetben lépéseket tennének, az új alapszabályok szerinti létegesítését bevárni a társaságnak, melly ha megtörténendik, meg lesznek téve a kellő intézkedések. — Tudva van, milly nagy feladata legyen a gőzhajózási társaságnak, nevezetesen Europa legnagyobb folyóján eszközözendő 's növekedő szükséghez képest nagyobbítandó közlekedés, melly e földrészt szívet keletnek legvalóbban partjaival, Magyarországgal, a többi termény 's készítmények keleti tartományokkal közvetlen érintkezésbe hozza. — Folyón 's tengeren a gőzhajózás az, melly jelenleg a világkereskedelem legfontosabb részét teszi, a sebes közlekedésnek 's ezáltal időnyeresésk leginkább megfelelő. Minél nagyobb segédeszközei vannak a közlekedésnek, annál gyorsabban fejlődik az 's annál terjedelmesebbek igényei — kitetszik ez jelen társaság példájából, mellynél a mostani rendelkezésre álló 3000 löerejű gépezet kevésbé elegendő ki a közlekedést mint akkor, midőn 500 löerőre vala szorított. — Midőn az első hajók Magyarországon déli részeiben legelőször megjelentek, az ottani közlekedési eszközök hiánya miatt igen gyéren valának elfoglalva, 's a termények nehezen történhetők szállíthatása következtében a föld nagy része parlagon hevert; e hiány azonban a gőzhajózás által elhárított, a földművelés öröndetes fejlődésének indult, mellynek üdvös következményei a nagy mennyiségű termény 's készítményekben jelentkeznek.

Hogy a jelen időn kedvező pont, mellyben a növekedő szükségnek megfelelő erőnagyobbítás eszközözendő: két-

*) Befelezése a „Jelenkor” Társalkodója után közölt cikkeknek.

seget nem szenved. — A társaság 1844ik évi pénzállapotját összehasonlítva az 1845kivel, kiderül: mikintaz 1844ki alap-tőke 4 millió forintot tőn, melly 744 löerejű 7 tengeri hajóban, 980 löerejű 16 folyamhajóban, 129 összesen 23 hajóban 1724 löerővel, ide érve a pénzállásban 's kötelezvényben (Portfeuille) levő 69,000 fnyi tőkét, képvisellett. — 1845ik év végével a társaság alap-tőkéje az utóbbi állapotban maradt és 4 millió forintnyi kölesön tétellett, ellenben a 744 löerejű 7 tengeri hajó nem csekély veszteséggel eladott; mindazáltal a társaság összes üzleteje (Betriebsmittel) 2902 löerejű 31 gőzökre, 30 vasrakhajóra és 714,000 forintnyi tőkére rúgott. Így tehát az összes üzletet 1200 löerővel szaporodott, melly az imént említett készpénzbeli tőkével 2 millió forintra megyen. Láthatni ebből, miszerint a társaság alap-tőkéje igen kedvező állapotban van, és ha a már munkálatban levő üzletesszökök készen leendének: akkor a társaságnak 3500 löerejű gépezet álland szabad rendelkezésre.

A növekedő közlekedés Pest és Bécs között főleg pesti vásár alkalmakor a vontató hajók szaporítását igényli, mi nélkül az árucikknek késedelmes szállításairánti panasz soha nem fog megszüntethetni. — A pest-zimonyi vonalon a szállítási ársökkenés nagy mozgalmat idézett elő, 's még annyira hajónak is tudna foglalkozást adni. — A Tisza- és Száva-vonal fontossága akkor fog leginkább kitűnni, ha-hoz az ottani közlekedés a küldendő vontató hajók által fog előidézletni. — Szeged, a Tiszavölgynek, Magyarország azon legtermékenyebb tájának központja sok becses természetnyel, u. m.: dohánynyal, olajmaggal bővelkedik, mellyre nevez ha szükséges szállítási eszközökkel el volna látva, igen nyereséyes gabonakereskedést üzhette Triesttel. — Ezen közlekedés nemcsak a Tiszát, hanem a Szávát is felette élénkítend. 's ezeknek hajókkal bejárása a triestyi vaspályával közvetlen összeköttetést fog előidézni. — Más részről az illykép gyarmati cikkekkel elláthatandó déli Magyarországon Triest 's Fiumén keresztül visszamenet bő forrást nyitandhatna különféle szállításoknak, 's a kereskedést valószínűleg egész az alduvai városok keletre elterjeszhetné, mi által ezen vonal is élénkebb foglalkozásban részesülhetne.

Hogy ezen szükségeken segíteni lehessen az üzletesszökök 1200—1500 löerőre emelése, főleg teherszállító hajók 's a hozzájuk szükséges rakhajók szaporítása igényellettik. E mellett azon 100,000 fnyi összegeknek fedezése is tekintetbe veendő, mellyel midőn a múlt évben megrendeléseinket tevők, a rendelkezésünkre állott summat tulhaladtuk. Szinto kívánja az üzlet rendszeressége: miszerint a gépek annak idején létesíthetése szükséges alap-tőke is legyen. A társaság keletkeztekor nem volt szükséges a tőkét elkülöníteni, hanem a körülményekhez képest a mint lehetett, úgy fedeztettek a szükségek, tudniillik: azon összeg, melly a jövő évbeli kötelezettségek fődözésére volt kijelölve, a vállalat üzésére fordított, 's az ebből keletkezett jövedelemmel pótolttak aztán az említett kötelezettségek. De mostani terjedelm mellett a vállalatnak e segély sem elegendő, sem biztos; miután nem lehet kívánni, miszerint egy év bevételeből a mintegy 300,000 ftra rúgó üzlet-eszközi alap-tőke kiállttassék: ezelszerűbb lenne ezen összeget rendkívüli forrásokból meríteni.

A kiadások, mellyek összesen e szükségek fődözésére kívántatnak, mintegy 2,000,000 fót tesznek. — Pénzhez júlhat a társaság vagy kölesön vagy a mostani részvényekor ráfizetés, vagy új részvények kibocsátása által. — A köl-

Irodalom és Tudomány.

Magyarország statistika. J. A. Fényes Elek, három kötet. Pesten 1842. és 1843. (Vége)

Ha a szerzőnek már a népszám meghatározásánál sokat kellett küzdeni forrásainak helytelensége, pontatlansága 's ellenmondásai, e küzdes a termékenység 's kereskedési-méreg megalapításánál teljesen vég-, és mondhatnok, eredmény-nelkülve valik; mert mikép lehet itt csak tavolról is valami kielégítőt varni, ha például Becher Magyarország vesztesége a kereskedésben 1834ről 33,949,140 ftra p. p. teszi, míg csak hat évvel később az 1843kai országgyűlési választmány munkálata szerint a Magyarország 's örökös tartományok közti forgalom amaz hasznára 1840ben majd 10,000,000 p.ftot hozott; 's mégis más adatok hiányában valamint Becher úgy a kerületi választmány is csupán hivatalos forrásokból merítették; de mikint lehet itt két évben, mellyek között csak hat évi időszak van, 43,000,000 p.fnyi különbséget kimagyarazni? 's egy más oldalról a választmány illy alapra támaszkodva mikint sürgetheté a magyar műipar védelmét az örökös tartományok ellenében a nemesség javára, miután a földnepe abból még sokáig semmi hasznót nem húzott volna? Ha már most Fényes ki is mutatja, miszerint Becher adatai nem lehetnek alapsók, mivel egyrészt például az örökös tartományok öszvesen sem állttanak ki annyigyan-

*) Természetesen ide számítandó egész iransító-kereskedés (?) az alduvai tartományoknak Magyarországon keresztül, 12 p. o. a sertes-kereskedés, de Fényes adatai szerint azon 12 év alatt, mellyek rovaiban foglaltatnak, csupán sertesből 2,094,072 darab hajtaott a török tartományokból Magyarországon keresztül Ausztria örökös tartományba; mindazáltal az állttalagos nyereségit öszveg a transzto-kereskedés leszámítása mellett is még mindig nem valószínű.

*) Igen könnyen, Becher a régi, még József idejében megállapított becset a portékáknak vette számítási basisul — a ker. választmány pedig a cs. k. Rechnungs-directorium által 1840k óta kiadott hivatalos kimutatásokat. Ez utóbbiakban a portékák mostani aversionalis közep ára van alapul véve a számításokban. — S z e r k.

potkelmet, mennyit Becher Magyarországra behozatni mond, másrészt pedig az ország olly évenkénti veszteséget, millyen Becher adataiból mutatkozik, csak igen rövid ideig törhetne: továbbá, ha mindjárt kezelfoglatat is, hogy Magyarországnak mint természetnem pedig mint iparüző állodalomnak nem 10,000,000ft nyertel, hanem szükségképp vesztelnie kell; mit a készpénzbeni általános szűkölködes 's a földirtások növekedő eladósodása kétségen kívül tesznek; mégsem lehetett Fényesnek, Magyarország 's az örökös tartományok közti kereskedés közt habár csak a megközelítő mérleglet is sehol feltalálni; azért is azt 1816-tól 1827ig terjedő kereskedési rovatából nem képes kivonni. E szerint mezőgazdaságunk kifejlésének 's a külföldi gyarmatok növekedő fogyasztásának csak megközelítő felszámítás marad neki, 's itt azt találja, hogy ezen 12 év alatt a marha, gabona, dohány, kender, gyapju és rezepe kelete folyást nagyobbodott, míg a boré meg mindig súlyesben van, a lovak és sertés kivételével pedig ez időszak folytában nem emelkedett. Ezzel ellentétben a gyapju 's pamutszövetek fogyasztása aránytalanul felrúgott,

*) Ez nem csak valószínű, hanem bizonyos, de azért mégis csak annyit bizonyít, hogy a bisul felvett közepárak szerint, a tőlünk kivitt portékák értéke a hozzájuk behozottakat felülmúlja — de nem azt bizonyítja, hogy ennyivel több pénz jön be az országba, mint ki megy, mert kivételünk értéke egy részben az országban kívül költeték el, 's azt, hogy mennyi pénz jön be utazók és bevándorlók által, ép olly kevéssé lehet kiszámítani. — S z e r k.

*) Ez nem kezzelfoglat, becsmérlés kérik, csak az kezzelfoglat, hogy azon ország, melly a termékeket nemessiet — gyártott — alakban viszi ki, nyereséges bb kereskedést üz mint az, melly durva viszi ki, de azért az mindig igaz ma ad, hogy a melly ország 10 millióval több értékű nyers terméket visz ki, mint behoz gyártott cikkeit, acty kereskedést üz, de azért nem lehet állttani, hogy ennyivel szaporodik forgó tőkéje, mert ezen superplus más esatonakon ismét kimeth; az egyesek eladósodása semmit sem bizonyít marában, mert ez, ha az emberek megszokják, többet költen, mint bevenni, a legactyabb és nyereségesebb kereskedés mellett is megtörténhet, és történik. Az angol aristocrata nagy része is el van adósággal megrülve, mert pompában él és többet költ kellettél — pedig ott csak acty a kereskedés? — S z e r k.

's pedig annyira, hogy egészben általános veszteség jön ki, mellyt csak a legszükségeseb iparágak megalapítása csökkenthet.

Legújabb időben Magyarország kereskedési állásának ismerete hivatalos oldalról mindinkább nyilvánosságra hozatik; a kereskedési rendszer lassankint napnyire jó, 's ezért könnyebb is leend biztosabb eredményhez jutni: várva nézünk tehát a Fényes által megígért újabb felvilágosítások elibe, mellyeknek létrehozásánál most olly források használhat, mellyek neki ez-élt részint ismeretlenek, vagy megközelíthetetlenek voltak, részint pedig nem is léteztek; ez utólsók közé számítandók különösen a mindig haladó műipar eredményei, mellyek néhányol már az előbbi két iparműkiallítás által a közönség tudomására jutottak; mit azonban nagyobb mertekben a legközelebbi, vagyis ez evitől méltán várhatunk. Olly mozgó időben mint a miénk, általában minden statistika nem sokára elavul, annyira, hogy az utódoknak csupán előbbi alapok hasznosításul szolgálhat; mennyivel inkább kell még ennek történni a kereskedési forgalom 's mezőgazdaság fejlődésének annyira változó viszonyai közt! De az utolsó tekintetben még nem igen hamar számollatunk kétségtelen adatokra, miután a termékmennyiség meghatározására szolgáló források annyira és olly sokféle kiváltságokkal biro országban epen nem lehetnek tökéletesek 's tiszták, másrészt pedig az ausztriai kereskedés eredményei a nemesség adómentessége 's egyéb okoknál fogva sztole nem hozhatnak kielégítőleg közttudomásra.

Ha a mondottakból Fényes statistikájának első köteté nem a szerző vette, hanem kellő források nem lete miatt, hiányosnak mutatkozott: a második kötet forrásbőség miatt (embarras des richesses) annál tökéletesebben 's kerekdedebben van kiállttva;

*) Ezeknek resultátumát a Híradó, mióta fenáll, a legnagyobb részlettel közzétette, 's ezt teendő ezennel is. — S z e r k.

*) Egyáltalában nem látjuk, hogy mért ne hozhatnának? Hogy a nemesség adómentességének mi dolga van itt, nem látjuk. A hivatalos, évenként közzétett, adatok a kereskedési forgalmat egé 's bizonyossággal kiárják. A nemesség adómentesség nem titok, fenállása mellett ezen adatokból egy argumentumot sem lehet kihúzni. Mai időben az előlemben már titok nincs. — S z e r k.

esőn nem igen fér össze biztos üzlet alapelveivel; mert ha olly vállalat, mely 4.000.000 ftnyi alapítványnak van birtokában, 3.000.000 ft kölcsönrel terhelhetik: ezáltal kockázattalva lesz jövője. Epen olly céliránytalan volna a jelenlegi részvényekre felül fizetés (Aufzahlung) 's ez nem mást mint hasztalan bonyodalmat fogna előidézni, alapjában nem egyéb lehen mint a részvénytőkének szaporítása. Legbiztosabb és észszerűbb mód volna tehát pénzszerzésre 4000 új részvényt 2.000.000 ftig kiadni 's a részvényeseket azon előnyvel ruházni fel, mely szerint minden részvénybirtokos a névbecs letétele mellett, azaz al-pari jogosított volna az új kiadásnak közöl félrészvényt igénybe venni. A félrészvényes birtokosok, ha ebeli jogukkal élni kívánának, ideiglenes nyugtatványt (Interimschein) fognának kapni, és két ilyen ideiglenes nyugtatvány előmutatása mellett a befizetés megtörténte után egyegy új részvénynek fele fogna kiszolgáltatni.

Azon új kiadási részvényeket illetőleg, melyek a részvényesektől igénybe nem vételendőknek, az igazgatóság azt fogna tenni, miszerint a szükséghez képest pénzesarnokilag (börse-massig) eladatnának. Minden fél részvény befizetési részletei 4-6 hónapra lennének határozandók; 3 illy befizetési részleg lenne, az első 50, a két utolsó 100 ft. A második és az utolsó részleg befizetésében késkedőnek 5% késkedési kamat (Verzugsins) lennéne mellett még hat heti idő adatik a befizetésre, melynek eltelté után az ő korábban történt lefizetése 's részvényjoga megsemmisülend. Továbbá azon kérdés támad: vajon ki, és mikint adassanak kamatra a befizetendő részlegek, és mikor részülhetnek az újon kibocsátott részvények a társaság nyereségy és veszteségében? Miután egy még természetlen tőkének kamatoltatása (Verzinsung) csak az alapítókéiből eszközölhető, 's következésképp annak logyaszására hat: a befizetett részlegek kamatra kiadása, melyekért ideigleni nyugtatványok bocsátatnak, nem szükséges: szinte ugy tartjuk, miszerint a befizetendő részvények csak az egész lefizetés után vesznek részt a társaság nyereségy és veszteségében. — E viszony könnyebb kiegyenlítéséért, az igazgatóság mindenképp szorgalmazni fogja, hogy a részlegek utolsó kiizetése 1847. martius 15-öjéig megtörténjen.

Végül kérte az igazgatóság a közgyűlést, miszerint határozzon az egy milliónyi kölcsön második visszafizetési — részlegét illetőleg, melynek 1847. évi mart. 15-öjén meg kell történnie; továbbá: nevezzen ki egyedekek a számadás átadására, adja ki részre földadatványát (absolutorium) 's intézkedjen a leendő igazgatóság választásáról, mi megis történt. —

Megyék.

GÖMÖRBÖL. Pe Isücz, jun. 12. Évnyegyed közgyűlésünk f. hó Skán főisp. helyettesünk elnöklele alatt véve kezdetét; azonban tisztelt elnökünk másnap betegséggel sújtatván, e miatt első alispánunk vezetése mellett lön folytatva. Első alispán ur a mege alapotáról adott hivatalos és rövid jelentést, melyből megértettük, hogy a némelly rablók által veszélyeztetett közbiztonság azoknak részint agyonlövésével, részint elfogatásuk által helyreállított; hogy az egészség általában véve jó állapotban áll; hogy évi termésünk habár nem a legjobb leendő is, nagy szükségűtől félünk azért még sem lehet, mert szegénységünk számos kultúrásra, számos keresetmódra számolhat, nemcsak fenálló gyáraink virágzása mutatólag nyújtván naponkinti keresetmódot, de a naponkint szaporodó gyárak több kereseti forrást is nyitván; értettük továbbá a hivatalos jelentésből, hogy a megyei közérő törvény szerint felhasználni ez év tavaszán kezdetük meg; az illelő tisztviselőknél a közérő felhasználása mellett kitüntetett buzgalmat dícséretesen emelvén ki első alispánunk, megnyugtatta azoni aggodalmunkat, mintha a törvény által szabályozott közérő még fenálló főutvonalaik fenntartására sem lenne elegendő; örömmel vettük az értesítést, hogy

mert itt ugyszólván minden az elege terjedelmes corpus jurisból, 's a meg terjedtebb szokásból, mely nálunk valoban nagyobb erővel bír mint a törvény, támogatattik 's hitelesítettik. 's tokeletességre nézve csak egyes részkegyi uton szedhetik be, ez ut pedig általában a helyegyező rendek kezében van.

A nemességét megyei gyűléseken illelő jogok fejtegetésénél sem lehet meg halunk a történeti eszközöket nélkülözni, melyek egyedül tesznek képesekké némelly különben megmagyarázhatatlan dolgok felfogására; de mivel a történeti forrásfűrészt Magyarországon meg most megalapított attekintés pontján általában nem áll, a magyar statisztikusra nem illeszhetjük azon mértéket, melyly egy kifejtett országbelit megmérni jogosítva vagyunk; mert illy kiterjedt tudomány öszves forrástanulmányát melyly emberre tukmalhatók, 's miképp feledehetők a mellett, hogy a történet lehet még nagyobb forráskutatást követel.

Ezen viszonyokat tartva szem előtt, átme gyünk a statisztikájának — és kiadások megallapítására is, miket Fényes Statistika 3ik kötetében nyit meg. Megjegyezettük már, hogy szerző ezen tárgyat külön munkában szabadabban 's áttekinthetőbben tárgyalta; a források, melyeket itt használt, nem különböznek azoktól, melyekből amott merített: 's eredményül mindkét munkából azon következtetés jö ki, miszerint eldőldeink a statisztikai adások fedezésére elég gondot fordítottak, a nélkül, hogy közvetlen adokhoz folyamodtak volna. Jóllehet e gondoskodás sok tekintetben még most is elegendő, mindazáltal az is kétségen kívül van, hogy a status szükségéi fedezésének e neme sem a jelen politika nevének meg nem felel, sem pedig új, mindig sürgetőbbeké vilandó kiadásai agakra ki nem terjeszthető. 's itt a hiányos népnevelési rendszer Magyarországon különösen szembevetik. Ha Fényes maga ez eredményt meg sem nevezte, az előadása által mégis kellőleg előkészítettük, sőt az olvasónak, ugyszólván, feltolja magát; mert status-házartásunk viszonyait más rendezettebb országokhoz hasonlítva, mint mindenütt itt is kitűnik, kevéssé 's a legújabb intézkedéseké kivéve, sehol nem megkívánatolag rendezett viszonyaink elégtelenségére.

tisztviselőik gondos felügyelése mellett a közérő egy részét új utvonalak készítésére is fogjuk használni. Vegre tudatva lön velünk, miképp két polgári és három büntető-pörön kívül, minden törvényszéki tárgy befejezve van, 's miképp 156ra menő rabjaink közül 82 a pelsőci, 74 pedig a rimaszombati börtönökben ülnek. E hivatalos jelentés folytában a fenmaradandó közérőnek milly ut előleges elkészítésére leendő fordítása jövén szőnyegre, midőn a zabari és breznóbányai utak elsőbbségéről vetelkedtek, csak az önérdék kiteréseit lehet tapaszalni; elismertük mindnyájan, hogy mi, e megyét tekintve, gabonatermesztésben fogyasztók vagyunk; el kellett ismernünk, hogy adófizetőink egy része deszka és szindelyel neveztes kereskedést üz: mégsem akartunk ezen utvonalnak elsőbbséget adni, mely midőn a faanyagokkall kereskedést könnyebbitené, akkor egyszersmind megyénket a legtermékenyebb vidékekkel 's a legelőcsőbb piacokkal hozná öszekötésbe; legtöbben csak a breznóbányai utat 's annak előleges kiigazítását sürgették azért, hogy termékeik kivételének szabad utat nyitva, a közérő felhasználása mellett valósággal nyerjenek is; sikerült nekünk a két véleményét egy egyesíteni, hogy a felmaradandó közérő két említett utvonallal kijavítására az illelő helyeségnek felkéréséhez képest ugy alkalmazzuk, hogy a jövén és menés felszámításában az illelő gondosan gazdálkodjanak. — Szabolcsnak minélelőbbi országgyűlés-tartást sürgető körlevelét egyszerűn tudomásul vettük, mindamelllett is, hogy az ellenzék vezérszónokai a körlevél pártolása mellett nyilatkoztak. — Hasonlóul tudomásul vettük Nógrádnak a koldusok iránti üdvös határozatát; ebben megyénk Nógrádot megelőzte, hasonló üdvös rendelkezéseit ezelőtt már több évvel életbe léptetvén. — A közkár elleni biztosítás eszméje ismét szikrára kel tanácskozó teremünkben, háromévi hosszú pihenés után, mert ennyi idő alatt semmit sem tevének. — A biztonság által készült 's kinyomatott rendszabásokat újra azon biztossághoz utasítottuk, 's ezzel a polgári köteleesség egy nagy rovatékat betöltöttük. Több helység azon alapos panasza 's illelő tisztviselőink hivatalos jelentése folytában az adó állandó rovásával kiigazításával választmányt bízunk meg, egyuttal pedig a közérőnek évenkint parancsolt öszzeírására harmadévi eljárást biztosítunk újra elküldöttük. — A hus ára felett élénken, de nem ingerülten tanácskoztak a kk. és rrk. Mindenki a hus árának fölemelése mellett szólott; csak arról vala kérdés: vajon egyszere 3 krral emeljük-e fölebb, mint némellyek kívánták, vagy a hus árának a szomszéd megyékbeni árhoz alkalmazás mellett, elég lesz annak árát 12 krra emelünk; ez utóbbi vélemény többségé emelkedett 's mint határozat ugy jelentetett ki elnökileg, hogy e végzés ötödnapra életbe léptetessék. — Jövő közgyűlésünk határidejeül szeptember 7dik napját jelöltük ki R.-Szombathá Jelen gyűlésünknek több közérdeki nevezetes tárgya nem volt.

BUDAPESTI NAPLÓ. A szülői gondatlanság ismét egy-egy szaporítáldozatainak számát. Egy szegény nőszemély a dunai talpak egyikéről lábait a vízben turészvén, a fényűzőszákon ugrádozó gyermekekre nem ügyelt, 's ez a hullámokba fordulván, nyomban elmerült, a nélkül, hogy az anya jajveszékésére elősietők a gyermeket a sodró habokból már kifoghatták volna. — Bizonyos öregúr annyira féltette fiatal nejét, hogy az ajtót, valahányszor hazulról elment, mindig rázarta. Így lön a mult hetén is; ki írja le azonban megdöbbenést, midőn hazajöttében az ajtót fölnyitá 's feleségével találta a — kéményseprőt. Az öregúr, tudniillik, midőn elment, hirtelenben nem vette észre, hogy szobakandallójának tisztításával egy kéményseprő foglalkozik, 's így ezt is bezárta feleségével. Rácsukja-e azóta is feleségére az ajtót? erről még nem szerelhetünk tudomást. — Havi és Szabó igazgatása alatt egy művészekből álló társaság alakult, melynek célja a külföldet hazánk dalaival, tánczaival és ruházatával megismertetni. A vállalat igen dícséretes

különösen meg az országgyűlés jogai közé számítattik, nem hagyhatunk itt érintetlenül, ez pedig abban áll, hogy az országgyűlés a hadiadiot meghatározza, de behajtásáért nem kezeskedik, holott az megis csupán helyhatósági uton szedhetik be, ez ut pedig általában a helyegyező rendek kezében van.

A nemességét megyei gyűléseken illelő jogok fejtegetésénél sem lehet meg halunk a történeti eszközöket nélkülözni, melyek egyedül tesznek képesekké némelly különben megmagyarázhatatlan dolgok felfogására; de mivel a történeti forrásfűrészt Magyarországon meg most megalapított attekintés pontján általában nem áll, a magyar statisztikusra nem illeszhetjük azon mértéket, melyly egy kifejtett országbelit megmérni jogosítva vagyunk; mert illy kiterjedt tudomány öszves forrástanulmányát melyly emberre tukmalhatók, 's miképp feledehetők a mellett, hogy a történet lehet még nagyobb forráskutatást követel.

Ezen viszonyokat tartva szem előtt, átme gyünk a statisztikájának — és kiadások megallapítására is, miket Fényes Statistika 3ik kötetében nyit meg. Megjegyezettük már, hogy szerző ezen tárgyat külön munkában szabadabban 's áttekinthetőbben tárgyalta; a források, melyeket itt használt, nem különböznek azoktól, melyekből amott merített: 's eredményül mindkét munkából azon következtetés jö ki, miszerint eldőldeink a statisztikai adások fedezésére elég gondot fordítottak, a nélkül, hogy közvetlen adokhoz folyamodtak volna. Jóllehet e gondoskodás sok tekintetben még most is elegendő, mindazáltal az is kétségen kívül van, hogy a status szükségéi fedezésének e neme sem a jelen politika nevének meg nem felel, sem pedig új, mindig sürgetőbbeké vilandó kiadásai agakra ki nem terjeszthető. 's itt a hiányos népnevelési rendszer Magyarországon különösen szembevetik. Ha Fényes maga ez eredményt meg sem nevezte, az előadása által mégis kellőleg előkészítettük, sőt az olvasónak, ugyszólván, feltolja magát; mert status-házartásunk viszonyait más rendezettebb országokhoz hasonlítva, mint mindenütt itt is kitűnik, kevéssé 's a legújabb intézkedéseké kivéve, sehol nem megkívánatolag rendezett viszonyaink elégtelenségére.

ugyan, félteni azonban, hogy a fényűzésre nézve pazarlásig pompás mutatványokhoz szokott külföldiek nem leendnek tán megelégedve a társaság működésével, főleg, miután, mint hallók, Olaszország dús városába Velenczébe is szándékoznak, hol a legutolsó gondolásban is néha meglehetősen énekesre találhatni. Ezeket nem azért mondjuk, hogy a vállalkozók kedvüket veszítsék; ohajtandó csupán, hogy minél jobban készüljenek föl nem csekély céljuk sikeres kivételére. — A kártyajáték és lopások annyira elhatalmaznak a gőzősőkön, hogy az igazgatóság, mint halljuk, minden útjára hatósági személyt kérend alkalmaztatni, miszerint e mindgy szertebb harapózó mételnyek véget szakaszson. A játékosok egyébiránt észrevevén, hogy a pesti beszállásnál rájuk ügyelnek, olly cselelgéssel élnek, hogy kisebb városokba és kiszálló helyekig tengelyen vitelik magokat, 's csak az illelő kisebb állomásokról mennek a hajóra, hogy mesterségüket szabadon gyakorolhassák. Atalában mindenfelé annyitálunk a játékos, hogy belőlük akár két ezred állíthatatnék ki — pengőben. — Egy terézvárosi lakatos padlásán holmit rakosgatván, a félreszó deszka egyike alatt kis szekerénykére bukkant, melynek beltartalma, a súly minőségéből ítélve, nem igen látszott őt érdekeln. Képzelték azonban meglepetéséért, midőn fölnyitva a kis faalkotványt, benne egy fontot nyomó merő ezeres bankjegyekre talált. Ha a törvényszerű harmadrészt megkapja, bizvást elmondhatja, hogy jól kalapácsolt szerencséjén. — Erdélyi János a népdalok II. kötetének rendezésével foglalkozik 's reméli lehet, hogy e kiadás is az első kötetéhez hasonló pártoláshoz fog örvendeni. — Epen delet harangoztak, midőn a rácztemplom előtti sikátorra szolgáló ház pinceablaka előtt egy favágó állapotott meg feleségével, hogy az előtők felhalmazott tűzifa vágásához kezdjenek. A nő egy kézi fakocsicskát vont, melybe egy alvó csecsemő 's egy körülbelül másfél éves gyermek volt helyezve. Ez utóbbi amarról a legyeket kergette, mely mulétel közben, teste gyengesége miatt, többször lebukott 's testének felső részével az alvó csecsemőre nehezedett, elannyira, hogy azt könnyen agyonnyomhatta volna. A harmadik csecemő, egy „négy éves fiú, a kocsciska után futott 's a fölviágzására bizott palinkás üvegből ollyakat hörpentett, hogy szeméi szinte könyeztek belé. Alsó osztályú népeletünk parányiban is híven visszatükröző a kis karaván annyira meghatótt egy arra ballagó népharató, hogy erősen föltevé magában, miképp a legelső alkalommal hatalmas szónoklatot fog tartani a népnevelésről — siketeknek. — Mult napokban több író és művésznő mulatót a zöldben 's a bujai hegyek magyar elnevezését tüzték ki célul, miknek még Mátyás király idejében megvoltak saját honi neveik. Hogyan veszhetheték ezeket időközben el? azt a magyarok istene tudja. — Δ

A MAGYAR GAZD. EGYESULET földészeti szakosztályának ülése jun. 2kan 1846. Felvetetvén az e napi ülésre kitűzött kérdések, a felettök tartott érdekes vitaközásnak következő volt eredménye e rövid kivonatban: 1) „Nyujt-e az örökéletű a földművelő-közsegekben, tagosztály az alvó csecsemő nélkül kezességet arra, hogy ott okszerű gazdálkodás kifejlődhessen? Mely esetekben engedhető meg a földnek feldarabolása, 's milly korlátok közt történhetik meg különböző viszonyokban az illy elporlasztás? — Amár teljesen meg van győződve a szakosztály, — hogy csak azon földbirtokos lehet legjobban 's legegészszűbben gazdálkodni, mellyről tulajdonosa, tetszése 's belátása szerint függetlenül rendelkezhetik, 's emelleva az urbéri földeteken a teljes hasznú gazdálkodás csak akkor leszen eszközölhető, midőn az örökéletű utján teljesen felszabadult; mégis magát a földnek urbéri teher-mentességét a mezőgazdaság felvirágoztatására elegendő sikerűnek nem tartja, mint azt a kiváltóságos birtokok mezőgazdasági elhanyagoltsága, a jász, kün, és hajdukerületi gazdaságok, 's több contractuális helység nyomoru állapotja elegendőképen tanúsítja. A birtok-szabadságban csak az egyik célravezető eszközt tekintik a szakosztály, mely a ta-

A 3ik kötet második fejezetében szerző az iskolákról szól, 's a statisztikai számok arányátol azon következményeket vonja ki, hogy Magyarország tudományos iskolái számára nézve minden más európai statussal mérközhetik, holai a népiskolák mennyisége tekintetében sem áll Francia- 's Angolország mögött; hogy azonban real 's polgártanodák lehetnek csekély számmal vannak. De midőn e tényeket fölgyeji, nem kerülheti ki figyelmet, miszerint azon hatást, melyet tudós és néptanodáink nagy számú dacára is bírnak, más országok hasonló néptanodáinak hatásával nem lehet összehasonlítani 's pedig a tudós iskolák rozsol rendezett viszonyai, 's a néptanodák példatlan szegénysége miatt, melyeknek szükségét nem a status, hanem magok a szegény közsegek kénytelenek fedezni. Azonban az első javítására nézve reményt nyujt a kir. tanulmányi biztosságnak e czéla több évig folytatott munkalata, utolsókra nézve pedig a néptanodákat lépző iskolák megalapítása, melyek megnyitását ohajta várjuk. Mi a növedékek számát külön vallásuk szerint illeli, Fényes után azt találjuk, hogy minden 10dik zsidó, minden 11² luth., minden 13¹ refor., minden 14¹ kath. és csak minden 48 egy. gör., nem egyesült pedig csak minden 80ik jár iskolába.

Közelebbi fejezetben Fényes a törvényszékeket taglalja, ezután a papi szentszék, utolsóban pedig általánosán hiányos poliziai ügyekről szól.

Ha e rövid áttekintés 's a ra tett keves észrevétel után meg egyszerű visszatérünk azon források elégtelenségére, melyekből a szerzőnek merítenie kelle, nem tehettük azt méltányos elismerésünk nyilvánítása nélkül azon szorgalom 's ovatosság iránt, melyly szerző annyi töredékekből egy egészet összeállítani igyekezett; hol egyszersmind helyesléseinket nyilvánítjuk a felett, hogy az academia mult évben általában használható munkájának itelle oda a nagy jutalmat: reméljük azonban, hogy Fényes, ki egész életét statisztikai furkeszetre látszik szentelni, az újabb forrásokat használván, lassankint kiegészítendi munkája azon hiányait, melyeket a jelen körülmények közt neki vétkül egyáltalában nem rotunk fel.

gositas alkalm...
Maga az érte...
nagy részben...
darabokban f...
a tagosításnak...
telve kijelenti...
szükséges, ho...
dül teszi erze...
vényes intezk...
nosságban leg...
lefolyasa is al...
közsegek tago...
ti, hogy a tag...
elegendő legy...
ságot kijelenti...
a tagosított...
nemzedek rövi...
még megszűn...
melly jelenleg...
nőz; minthog...
gyobb a vagy...
ben, mint egy...
mányok sanya...
ben rejő elfaj...
nak apró szele...
juttalja, 's az...
tést végkép...
földnek végke...
zódesebül nyi...
nek, 's mezőg...
hatlanul szűke...
ket hisz szűke...
kisebb részlete...
helyen, ha le...
történt, ellenb...
ta. — láthat...
különözésnek...
sításokat atala...
minden józan...
legelő-közössé...
véltebb orszá...
van bizonyítva...
tasát nemcsak...
ugy hogy hazu...
hát, hol a lege...
sas mellett tart...
van, hogy s...
azon tömerdek...
sleges takarman...
szakosztály e...
telt nyilvánítás...
törvényhozás...
jobbágy, ugy j...
szántóföldnek...
szántóföldeken...
pedig megenged...
ből az öt illel...
telkehez való...
csak

BALATON...
ünnepeleken...
itteni új templ...
kut és színház...
mellyben alig...
ajátoskodók k...
lülkel az „Im...
uttal a „Hortob...
akkor története...
a sétányon a ze...
letes vala, az i...
teges fűrdőven...
desen komolya...
a mostani apát...
nosbitás és szel...
het, hogy apát...
sok tetemes ja...
köztiszteletű fér...
melly mind kül...
bármely város...
épületek végén...
sétányról látha...
degeket, hogy...
janak. Az épüle...
mellynek ablak...
díszes lépcsők...
figyelem az ab...
bilincsezi le; eg...
pedig az oltárk...
zolva, melyben...
mondja neki, m...
tanival milly vis...
kis mértékben...
ban ellenkezett...
kivüli nyájassá...
lóság ellen véke...
vel sikerült a...
adva a megvált...
rültsége mindjárt...
a nélkül azonban...
nő szepmetzetü...
mészelenés van...
hogy ebben is...
még hozzá tesze...
nust, a kivitel...
é

pazarlásig leendnek, miután, e is szán- meg lehetős hogy a vál- hogy minél kivitelére. k a göző- len utjára t e mindig A játéko- snál rájuk városokba 's csak az mestersé- elé annyi itathatnék lánán hol- kis szek- ninőségé- zszelhetjük lktóványt, talált. Ha ondhatja, os a nép- lni lehet, ísának fog ztemplom y favágó azott tü- kát vont, ísél éves ket kért- hatt, több- ecmőre yomhatá ocsicska llyoal- lé. Alsó öző e kis- tőz, hogy al hatal- neknek. — zöldben ul, mik- i neveik. magyarok

gosítás alkalmazása nélkül soha nem vezethet hajtott czebra. — Maga az értelmiség is, habár magában a leghatalmasb factor, nagy részben meddő marad oly gazdaság körül, mely szetszort darabokban fekszik, minelfogva a szakosztály, bátran hivatkozva a tagosításnak országszerte ismeretes jó következményeire, ismelve kijelenti, miszerint a jövő törvényhozás által eszközölt szükséges, hogy a tagosítás, mint azon rendszabály, mely egyedül teszi érezhetővé az örökvaltság jötekonyságát, czelszerű törvényes intézkedések következtében országszerte nagyobb általánoságban legyen létrehozható, 's ezért a tagosztályi perek gyors lefolyása is alkalmas rendeletek által eszközöltessek, az urberi községek tagosításának könnyebb előidézésére pedig mondassék ki, hogy a tagosztály követelhetesere urberi helyeken jövedőre elegendő legyen, ha ez iránt a telkes gazdak negyedrésze kívánságát kijelenti. Minthogy azonban az esetben, ha a tulajdonosnak a tagosított birtok felosztása korlátlanul megengedtetik, egy par nemzedék rövid korszakában a tagosítás minden jötekményei ismét megszűnnek, 's ugyanazon szerencsétlen viszony állana be, mely jelenleg mindnyájunkat a tagosítások előmozdítására osztó- nöz; minthogy továbbá az ország annál virágzóbb, minél nagyobb a vagyonos és független földművelők száma; midőn ellenben, mint ezt nemelly proletariustól hemzsegtető európai tartományok sanaryu helyzete, sőt apró nemesesgűnek is főleg ebben rejlik elfajulása 's tonkrejutása világosan tanúsítja, a birtok- nak apró szeletekre való eldarabolása a földművelőt koldusbotra juttatja, 's azt baromi erőlködésre kényszeríti, az állattenyésztést végkép lehetetlenné teszi, 's ez által trágyaszükséget, 's a földnek végkepeni megromlását idezi elő. — legbensőbb meggyő- ződéseiből nyilvánítja a szakosztály, hogy hazánk földművelése- nek, 's mezőgazdálkodás érdekében a minimum megállapítása mul- hatlanul szükséges, mellynek mértékét legalább is felurbéri tel- ket hisz szükségesnek, mellyen alul legalább egy időre birtokot kisebb részletekre elaprózni többé szabad ne legyen. — 2) Oly helyen, hol a legelő-elkülönözés birtokok és jobbágyok közt meg- történt, ellenben a község magának a legelő-közösséget fenttar- tani. — látható-e a jobbágyrésztől valamely jötekonny hatása az elkülönözésnek? 's ellenkező esetben, mi módon lehetne a tago- sításokat általában a jobbágy-közösségeknél siettetni? Míntan minden józan értelmű embernek elegendő tiszta fogalmi lehetnek a legelő-közösség ártalmas voltáról; 's miután Europa minden mű- veltebb országában megszűntek már a közös legelők, 's így be- van bizonyítva, hogy az állattenyésztés érdeke a legelők fen- tartását nemcsak nem igényli, de sőt azzal egyenesen szemközt áll, ugy hogy hazánkban is oly vidéken latjuk száma a legtöbb mar- hát, hol a legelők megszűntek, 's a gazdak leginkább istálló- zás mellett tartják ki marháikat; miután végre mindenki előtt tuda- van, hogy sokszorosan több marhat nevelhetne az ország, ha azon tömörked legelők, mellyek művelésre alkalmasok, mester- séges takarmány természetesen fordíthatnának; — annalfogva a szakosztály e kérdést csak korszerű alkalmul tekintve annak ismét- tett nyilvanítására, miszerint a statusgazdasági böseség, 's a törvényhozás kötelessége, a legelőközösséget valamint ur és jobbágy, ugy jobbágy és jobbágy közt is mindenütt, hol a legelő szántóföldnek használna felvehető, mielőbb megszüntetni, azt a szántóföldnek minden este azonnal eltorolni, 's egyszersmind pedig megengedni, hogy minden telkesgazda és zseller a legelő- ből az őt illető résznek kihatását, 's hol a körülmények engedik, telkehez való csatolását kívánhassa. — (Folytatjuk.)

BALATON-FÜRED, jun. 24. Mult vasárnap egyházi ünnepélyben részesülünk, még pedig igen ritkában, t. i. az itteni új templom felszentelésében. Eddig a sétatny végén, a kut és színház tőszomszédságában állott egy kised kápolna, mellyben alig fordulhatott meg néhány ember, míg a többi ajtóskodók künn kényszerültek helyet foglalni, 's egyik fü- lükkel az „Im arcunkra borulunk at, másikkal pedig egy- uttal a „Hortobágyi pusztán fú a szél“ hallhatták, ha épen akkor történetesen a közel színházban a próba tartaték, vagy a sétatnyon a zenészkar megharsant. Hogy ez nem igen épü- letes vala, az igen természetes, valamint az is, hogy a be- teges furdővendégeket ez botránykozlatá, mert a beteg ren- desen komolyabb érzelmekkel nézi az istenítiszteletet. Fűred a mostani apátnak, Bresztyenszky Béla ő nagyságának hasz- nosbítás és szobbitási tekintetben már is oly sokat köszön- het, hogy apátsága rövid idejével alig egyeztetetni össze a sok tetemes javítást, és most koszoruját tevő föl ezeknek a köztiszteletű férfi oly díszes templomcska fölépíttetése által, mely mind kü, mind bel alakjára 's elrendezésére nézve bármely városnak is ékességül szolgálhatna. E kápolna az épületek végénél, az utca közepén foglal helyet 's már a sétatnyról látható, buzdító felirásával figyelmeztetve a ven- dégeket, hogy a derült mulatozás mellett Istenre is gondol- janak. Az épület alakja gömbölyű, tetején hasonló kúppal, mellynek ablakai megnyithatók. Az ajtóhoz oszlopok közt díszes lépcsők vezetnek, a menyezetet csillagok borítják, a figye- met azonban mindjárt a szemközti emelkedő nagy oltár- bilincsezi le; egyszerű az és mégis gazdag aranyzatu, fölötte pedig az oltárkép díszeskedik, azon szentirás jelenetét ábrá- zolja, mellyben Jézus a samaritaná nével találkozik 's meg- mondja neki, mikép ő tudja, hány férje volt már 's a mosta- tanival milly viszonyban van. A földat itt a művészre nem kis mértékben csiklandós vala, mert feszes komolyság az arc- ban ellenkezett volna a történet szövegével, 's valami rend- kívül nyájasságot sem lehetne abban kitüntetni, az illő mélt- óság ellen vétkezés nélkül. És e két szírtet ritka szerencsé- vel sikerült a jeles művésznek kikerülni, oly kifejezé- sít adva a megváltó arcának, mellynek méltóságos, szelid de- rűltsége mindjárt sejteti, hogy nem fődőleg szólnak ajaki, a nélkül azonban, hogy e kifejezés mindennapivá válék. A nő szépmeteztetü arcán ellenben a zavarodottság oly ter- mézetesen van ecsetelve 's annyira minden tulzás nélkül, hogy ebben is igen műavatott kezekre kell ismernünk. Ha még hozzá teszünk, hogy a rajz legnagyobb szorgalmat ta- nusít, a kivitel és színezet pedig egészen megfelel a kép

többi jelességeinek, ugy minden tulzás nélkül csak azon be- nyomást iram le, mit e kép mindenkire tenni fog, ki azt ellogulatlanul vizsgálja meg. Es ki füsté ezen érdekes oltárképet? Kérdi a tisztelt olvasó. Egy, gyermekezipőiből alig kilepett hajadon, kit eddig kevesen ismertek, de kit rövid, igen rövid idő mulva bizonyosan sokan fognak nem- csak ismerni, hanem egyszersmind tisztelni. E fiatal mű- vesznő Pesten lakik, neve Kaerling Henriette, melly nem hangzik ugyan magyarul, de azért tulajdonosának mégis minden gondolata magyar, nyelvünket jól és örömet beszéli, 's mindentől elragadtatással szól, a mi nemzeti. Hogy oly művésznő fog belőle valni, ki hazánkra valódi dísz hozand, arról az is biztosít, hogy szerénysége nemcsak rendkívüli, hanem egyszersmind annyira természetes és csaknem gyer- mekded, mintha ő nem is sejtene, milly tehetségnek van birtokában, 's csak mintegy játékból teljesítne szép hivata- sát. Néhány napi ittutalása alatt több igen érdekes és jól sikerült tájrajzot készite, az itteni és tihanyi legregényesb vidékeket veven föl, Vahot Imre „Magyarföld és népei“ czi- mű érdekes gyűjteménye számára, melly ezen képek által bizonyára új dísz nyerend. Egyszersmind a templomszente- lési ünnepélyt is két külön csoportokban kevés pillanat alatt lerajzolja, 's a számos apró alakban mindemeltett is több ha- sonlatosságot ismerhetni föl. Azon kérésre, hogy a tihanyi híres vízhozót is rajzolná le, rögtön válaszolt, hogy szívesen, mihelyt en azt előbb leírom, és így ki voltam fizetve. Innét visszatért a fiatal művésznő Pestre, onnan pedig anyja kíséretében München felé rögtön Párisba utazott, 's csak szeptember felé fog ismét Pestre visszatérni. A hazai mű- vészt felvirágzása érdekében ajánlom a derék művésznő ecse- tét tisztelt hazafiainak pártoló figyelmébe, 's ez ajánlatom mellett az is szólhat, hogy a tisztelt apát a két oldalolár számára készitendő kép füstésére is őt bízza meg, mit bizo- nyosan nem teendé, ha az első kép teljes elégségét nem nyerte volna meg. Szerencse és dus tapasztalás kísérje mű- utazásán a jeles művésznőt. Mi már magát a fölszentelési ünnepélyt illeti, azt az apát ur fényes egyházi kísérettel 's roppant néptömeg jelenlétében teljesíté, melly bizonyára őszintén ohajtá, hogy minden lelki 's testi áldásban része- süljön az, ki e díszes házat emelteté, hol a hívők könyör- gésre és háladásra összegyűlhetnek. Az egyháziak közt, kik az apát mellett az oltár körül működtek, Czuczorunk, Kron- perger és több vidéki pap tünt ki; Czuczor csak néhány napig moshatja le a Balatonban penészes szótárainak szagát 's aztán ismét Pestre sietend, hogy szótári sulyos munkáját folytathassa. Beszentelés után barátságos lakoma következett az apát urnál Tihanyban, hol a fűredi vendégek közül is többen szívesen fogadtattak. Másnap tűstint a régi kápolna lerombolásához fogtak, mi sokkal gyorsabban mentfáz épít- tésnél, épen ugy, mint a politikában. Most a sétatnyról a színházat is jobban láthatni, 's azonkúl a kocsk jobban ki- térhetnek egymás elől, a sétatlok pedig nem leendnek kény- telenek mise alatt vagy eltávozni, vagy másoknak botrányul szolgálni. 'S ezzel most befejezem leveletem, mert e szent és komoly tárgyakat nem akarom „hívságos“ gondolatokkal és eseményekkel összelegyíteni. Jövöre majd ismét vigabb hangot használhatok. —

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. A védleti peerek jun. 20kán délután gyűlést tartottak a Clarendon-palotában és két óráig tanács- koztak a teendők iránt a gabonabill harmadszori olvastatá- sánál, melly 23kán történetett meg. A gabonatörvény elleni társulat Liverpoolban mindjárt az új gabonabill törvényre emeltetése után szetoszlani, és csak egy választmányt alakítani határozá, melly az új törvény ellen netán keletkezendő mozgalmakat tartandja szemmel és az illető vámszabadságok telett örököndik. FRANCIAORSZÁG. A pairkamara jun 19kei ülésében többek közt a juliusi ünnepekre megkivántató 200,000 frank- ról lévén szó, a Moszkvai hg lényegesen ekép szólott: „A juliusi forradalom eleinte a népmozgalom által elragadtatott ugyan, de később nem igen becsulte meg magát felvett szel- leme által. Jul. 27kén Franciaország tiltakozott az 1815iki év tényei ellen, a visszahatas korszaka, a vérrel fertőzöttett mult idő ellen. Mégis fájdalommal kellett az 1830 és 1846- diké elnök által boldogult atyám nevé egy minapi büntető- eljárás alkalmával (t. i. Lecomte pörében, midőn a pair- szék elnöke az iránt, hogy a vádlottat a becsületrend díszit- ményétől különösen megfosztani nem szükséges. Ney tábornag esetére hivatkozték) megemlíteni hallanom. Nagyobb volt azon pillanatban megütözésem, semhogy kifejezésre sza- vakat találhatam volna. Nemes barátot megölni lehet, de lealacsonyítani nem. Ha van itt valaki, ki illy eljárást nem kárhoztat, kész vagyok elhagyni a szónoki széket. De hála az égnek! e házban csak nemesszivű 's fájdalomban osz- tozó férfiak találtnak. Az elnök szavai e ház minden tagjaira egyenlően hatottak. Én nem tudom, minő látogatások ér- hetnek még engem. De történeljék bármí, Istenem és dicső atyám emléke segítségemul lesznek azoknak viselésében. Találandok nemes lelkeket is, kik segélyt nyujtandnak nekem. Es uraim, milly körülmények közt idéztetek fel ezen emlékezetek? Atyám, Ney tábornagy, kinek szolgálatai Franciaország buszkesége, párhuzamba tététt egy nyomorult gyilkossal. 'S ki tette ez összehasonlítást? Nagy Isten! Pasquier elnök ur, ki irántam mindig annyi jóakaratot ma- tultott. Ünnepelesen és teljes erőmből tiltakozom illy össze- hasonlítás ellen 'sat.“ A herceg után Castellane ur lé- pett a szónokszékre, a tárgyhöz szólóndó, de a kamarában szörnyű zaj támadt. Elég! Már ez is sok! Napirendre! Rend- re! kiáltottt vegyesen: a zajból csak Boissy marquis har- sány halljuk-kialtozása volt hallható. Castellane csakugyan beszélni kezdett e fulhasogató larma közt, de egy szava sem volt érthető. Végre a kamara elnök kelt fel és sajnálatát

fejezé ki, hogy a pairszék törvénykezésének titka jobban meg nem őriztetett; a nélkül, mond, nincs jó igazságszol- gáltatás. Magát a tárgyat illetőleg, szavaim roszul magya- razzattak 's innen ered ama titoksértés. A pairszékben szem- melyek és tárgyakról volt szó, mi hasonló eljárásoknál el- mellőzhetlen; és mivel a titok, melly zárt ajtóknál tartott törvényszéknel szükséges, megsértetett, ez volt oka e moz- galomnak, melly a kamarát jelenleg elfoglalja. A pairka- mara kétségen kívül ragaszkodni fog szokásához, ha eddigi jó magatartását követni akarja. (Tetszés.) Ezek után Boissy marquis a juliusi ünnepekre kiadásokhoz szólott, de a kamara meg volt indulva és nem figyelmeztet rá; mire a fenforgó törvényjavaslat további tárgyalás nélkül elfogad- tatott. — A mosquai herceg felszólamlása előre tudva lévén, a karzatokon, kivált a követkamrai baloldaltól, számos hall- gatók voltak jelen. Paris, jun. 22. A követkamara, mond a J. d. Débats, tegnapelőtt tetteg bevégezte tanácskozásait; ma még a fo- lyamodványok iránt tartand egy ülést és egy végsőt július 6 vagy 7kén, ha a pairkamara is bevégezte munkáját. Dec. 27kén nyitattván meg, az idei országgyűlés csak 6 hónapig és néhány napig fog mindössze tartani. A jelen gyűlés, bár a mostani törvényhozó test minden korábbi gyűléseinél rö- videbb, nem kevesebb fáradságos volt. Nagyszámu fontos törvények szavaztattak meg. E törvények némellyikét a ka- mara tagjai indítványozták, véleménykülönbség nélkül. 1830 óta soha sem egyesültek ennyire a liberális és legitimista ellenzékék, soha oly heves cabineti kérdéseket nem támasz- tottak, mint e gyűlésben. Mindemeltett e kérdések a con- servativ part szálársága és egyetértése által mindenkor nagy többséggel oldattak meg. A nagy politikai viták közt, mely- lyekkel a kamara foglalkozott, első helyen a választeliriatik állnak. A kamara ez alkalommal 6 ízben feszegette a cabi- net politikáját a belső és külső ügyekben. Három módosit- vány a belügyek iránt nagy többséggel félrevetettett. Három, a külügyeket illető módositvány hasonló sorsra jutott. Ber- ryer ur módositványa, mellynek czéja a cabinet az Egyesült státusok iránti magavisoletenek roszalása volt, 78 szavazati többséggel mellőzöttett el. Remusat ur sokkal határozatlan- nabb módositása, melly csak azt kívánta, hogy Franciaor- szág és Anglia politikai önállóságát nemcsak az ő, hanem az új világban is fentartsák, 68 szavazati többséget szerzett a ministeriumnak; végre Billaut ur módositása a molozásjog iránt 73 szavazati többséggel félre vetettett. Több ülést be- töltött törvényjavaslat 13 volt. A kiadási budget-t 22. ülés- ben rostálta a kamara, a bevételit csak 2ben. Mindössze 47 törvényjavaslat szavaztatott meg e gyűlésben, 14 a vélemény- adási stadiumban maradt, de az új testület által ismét fel- vehető.

OLASZORSZÁG. (J. d. Débats.) A conclave csak két napig tartott. Ritkán volt a conclave illy rövid. Oly véle- ményben vannak sokan, hogy a bibornokokat illy gyors ha- tározatra Pápaország politikai állapota és az interimisticum mennél előbbi bevegésének szüksége őszinté. Az ujon vá- lasztott mérsékelt és szelid gondolkodásu férfiak tartatik, 's megválasztatása általán véve tetszéssel fogadtatott. Egyike lesz a legfiatalabbaknak a pápák közt. E körülmény jó elő- jelnek tekinthető. Gyakran azzal vádoltattak a bibornokok, hogy csak oly férfiakat választanak, kiknek őregségök nagy munkásságot kifejtetni nem enged. Ezen szokások felteves most meghazudtoltatott. Midőn mi arra számított, hogy IX. Pius pápa a befolyást, mellyt neki magasztos állása kölcsö- nöz, a belbékének a katolikus világban fentartására és a világi hatalma alá vetett státusok javításokkál boldogítására használandja, őszintén kívánjuk, hogy szent Péter életkorát érje el, és hogy uralkodása sokáig tartson valamint az egy- hazának, mellynek feje, ugy a népek, mellynek fejedelme, diszlésére.

Az Allg. Zg. olaszhatári levelezője következő részleteket közöl az új pápa életéből. IX. Pius a sinigagliai nem épen dus, de mégis vagyonos Mastai gróf fia. Eleinte hadi szol- gálatra volt kedve 's e czélból a romai nemes testőrségnel keresett helyet. Azonban azt nehézbetegsége miatt, melly- ben néha szenvedett, el nem nyerhette, mire az egyházi rendre szentelte magát. A hittant a legnagyobb buzgalommal tanulta, de midőn felavattatnia kellett volna, ez ugyanazon akadály miatt nem történetett meg. Az ifju papnövendek tehát egy szent fogadással Lorettoba ment 's egyszersmind Strambi lelkészhez, ki feláldozás-teljes és szent élete után 1824ben halt meg, 's kinek szentek közé iktatási ügye Ro- mában már elkezdettett. Ez megismervén az ifju gróf rendki- vüli jámborságát és önfeláldozását, illy szavakkal áldotta meg: „Bajod soha sem fog többé bántani.“ Való, hogy kőrsága többé vissza nem tért. Lelkész lón Romában és XII. Gergely alatt a Chili köztársasági követséghez csatlakozott. Innen vissza- térvén egészen a szegények lelki ápolására, árva és elha- gyott gyermekek oktatására és a Szentlélekről nevezett kór- házban szolgálatra szentelé magát, mellyt már mint kano- nok is munkássága középpontjává tett. Végre a sz. Mihály- féle nagy szegény- és ápolóintézet elnöke lett. XII. Leo lát- ván nagy érdemeit oly mezőn, mellyt mások kerülnék, spoletói érsekké nevezte őt, később pedig imolai püspökké, melly polez a bibornokságra vezetők egyike, melly méltó- ságra XIV. Gergely által emeltetett. IX. Pius nevét tisztel- től egyik elődje, VII. Pius iránt választotta, ki szinte imo- lai püspök volt.

AFRIKA. Constantine tartományban közelebb egy szo- moru esemény történt. Randon tábornok a Nemensa törzs ellen Batna védékére rándulván, mielőtt a havasokba nyo- mulna, betegeit Guelmába küldötte. Ezeket és kis kíséret- jöket jun. 1jén nagy számu kablyok veték körüi és levag- dalták; 25 katoná, köztök egy kapitány és egy hadnagy, veszték eképen életüket. Randon jun. 2án egy hegyzoros- ban feltalálta a tetteseket és véres boszút vett rájuk; 200at

agyonvert közülök és 500 levél: 1500 ökröt s 12 000 bírkát...

AUSZTRÁLIA. Új-Seelandsban az angolok mult január derekán...

DELAMERIKA. Hat hónapja már, mond egy rio-janeiroi levelező...

hatalma Buenos Ayrest valóságos veszélyvel fenyegetné...

EGYVELEG. Angliának nincsenek lotteriai. Azonban a sorsjáték...

Stanley é. Bentincklordok a felső és alsó házban, főrangot foglalnak...

Gr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szerkeszti Szenvey József.

Hivatalos tudósítások.

Birói árverés.

Tek. Baranya megyében kebelezt Somberek helységben, mltsos somberek...

B. Mejtényi József... Baranya megye főbírája, mint végrehajtó bíró.

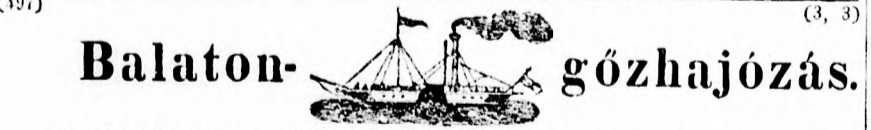
D'Elleaux Janos özvegye elleni csődper. 21790. Krassó vármegye...

Kazinczy Victor elleni csődper. 22437. Bihar vármegye...

Manoilovics Emánuel elleni csődper. 20200. Az erdélyi kormányzatságnak...

Árverési hirdetmény. Néhai Golling Gáspár herceg Pálly ő nagyméltóságának...

Balaton-gőzhajózás. A 'Balatongőzhajózási társaság' f. évi június 11-én...

Lotteria-huzások. Bécsben június 27-én: 8. 69. 55. 71. 49.

Table with columns for location (Pesten, Baján, Mosonyban, Nagyszombatban, Pozsonyban, Miskolczon) and lottery numbers.

Kötelezvények iránti felszólítás.

19633. Pozsony vármegye Tengler József borostyánkői puskapor gyáros...

Table with columns: Neve az adósnak, A' lőke-pérez-mennyisége ft., A' kötelezővel kiadásának ideje, Neve a hitelezőnek, A' jegyző-könyvbe való iktatás ideje, az adós- A' jegyző-könyvbe való iktatás ideje, Vagyon melyre a betételezés in- tézetett.

Ujdon-uj Magyar szavak tára. mely a hazai hírlapokban, új magyar könyvekben...

Heckenast Gusztáv. pesti könyváros- és kiadóval váci utcájában 15. sz. a...

Közép kor történetei. Irta Kiss Lajos. 3 rétd. füzve 20 kr. pengő pénzben.

Földrajzi tanítás a tanuló ifjúság számára. sok kérdésekkel és feladatokkal szó- írásbeli megjelítésre.

Óvás. Alulírtak tudomásra jutván, hogy neve alatt több rendű hamis váltók keringnek...

Gabonár váltó garasokban. Tisztbuzza Kétszeres Rozs Árpa Zab Kukoricza...

Képgyűjtemény árverés. F. évi július 20-án d. e. 9 órakor fog Pesten a...

Magyar leány. valamilyen pesti uraságnál komorna, vagy szobaleányul ajánlatik...

Statuspapírosok és részvények árkerlete. Bécs, június 30-án 5 pont. st. köt. 111/4 ft p...

Tulajdonos Borsos Márton. Nyomtatja Landerer és Heckenast Poston.

személy... negyven... tükön, pent... meg 116ft... Buda-pestén... 5 ft. bontk... riekban 6 ft... nyek minden... sorait 5 ft...

TARTAL... levele gróf Des... Budapesti napl... ülése jun. 2án... színház. Balat... k 11 f. d. n... és magánhírde...

MAGY... (Egy p... hez. III.) T... kormány erej... korító látnom... conservatívek... szent ügyét... talan megelé... kodni 's a mi... a buzdító, agi... szerü ellenzék... defensív és sz... őszinte buzga... példának... ur! annyira... asmmákkal, 's... fiának a korn... nek tisztában... rosz körüli fo... fogni, hogy s... tel, sőt bizony... frondeurnek is... jesen művelni... semlegesítési... zött számosan... olhatózozottan... kérdezné kegy... mánya, hogy i... Arra két mód... első szerint t... mindenben bel... málo politikájá... doló politikája... hiszen ha mind... azonnal komo... gyarország, h... kodott volna a... magyart semmi... már hossza n... elleni bűnök, r... ságos haz a... (mert a nem... és nem az ellen... gal bélyegzés i... irányában, kik... nyomán — biz... értés mellett sz... nemzetiséget r... melyek hasonl... irtotta volna?... méltóságra eme... pésekét nem t... ti tanácsotokat... állna ez a kis E... egész alázatos... országának neve... akarja, ámbár ti... év alatt soha rá... ő initálta az ur... évvel előbb kez... volna csak, és... fen; vagy talán... tartománynak?... dárnok tanácsát... da déli-illyriá... időben tán az, h... lyébe valóságos... legnépszerűbb i... a közboldogság... engedte volna n... hanem abból a... legetett — 15 m... hanem ez nektek... kében történt, s... szivetek egészen... rad; ti csak biza... illy jótékony ren... meg azon gyümö... nektek kell hogy... nines messze az... temesen nőni, h... mot a való ércz... szarvés gyakorl... maradt — nap... saltimbanque-ok... szabadító demost... urak! ébből áll... plebejus izlésem...